Vicent Ramón Calatayud

Això era un rei...

Premi MURTA-Josèp Pascuàl Tirado, 1981

PARAVAL, S. A. - VALÈNCIA, 1982

AIXÒ ERA UN REI...

Vicent Ramón Calatayud

Això era un rei...

Premi MURTA-Josèp Pascuàl Tirado, 1981

PARAVAL, S. A. - VALÈNCIA, 1982

Es propietàt de l'autor

I. S. B. N.: 84-85673-07-7 Deposit legal: V. 939-1982

Quiles, Arts Gràfiques - Grabador Esteve, 19 - Valencia-4

«AIXÒ ERA UN REI...» i aixina titule el present grapàt de contaralles o narracions, rememorant la frase màgica semblant, en la que solémnement escomençaven els nostres majors els relats fantastics, sempre de personages irreals o magics. Frase a proposit per a despertar la nostra ensomiadora imaginació, lligant a la paraula l'emoció, l'alegria i la llàgrima. Pot ser hui, en atres circumstàncies distintes i tenint atres mijos a l'alcànç vostre, amiguets grans y menuts, tingàu mermada la capacitàt de reacció front al fet insolit d'una narració mes o manco creativa i posats a materialisar-ho tot, en imagens quasi vives, despreciéu la senzillea d'aquella també escena quotidiana d'abàns en la vida del camp, la vida dels animals, de la naturalea...

Pense, no obstant i em tracte de fer chiquét, que també hui, per falta de temps dels pares, per a escoltar les preguntes dels fills o per a explicar-los cent voltes les mateixes històries que ells volen oir del nostres llavis, precísament, les paraules màgiques d'escomençament d'una narració, rondalla o succeít, els farà formar el rogle classic, sentant-se a l'escalò del carrér, a la fresca en l'estíu o cercolant el foc, en el racó de la cuina, si fa fret, al temps que planten orelles d'a pam, com a pampols atents, seguint les incidències i, a la fi ensenyances, que s'extrauen dels nostres hèroes imaginaris. En eixa intenció estan escrites, deixant lliure ma pròpia imaginació i remenejant en els solages que han anàt posant-se fins hui, en la vida que Deu em dona.

Vullc dedicar-les, en permís de tots, als meus fills Ignaci, Patricia i Salvador, pero precísament en especiàl a Carles, per a que s'anime y també escriga, que pot fer-ho. Vullc pagar-los d'alguna manera, el temps que per Valéncia els he robàt, deixant-los de contar moltes històries per l'estíl, quan crec que les necessiten.

BUFANUGOLS, GIRAPINS I TRENCASERRES

I

En temps antíc, quan regnava el rei Pepét, vivia en un castéll, un personage maligne. Este ser, dominava tota la contornada. Era cruel i sanguinari i se n'aprofitava del seu poderíu per a esclavisar als pobles i gents de l'entórn, pobres famílies de pastors i llauradors que vivien de son trebàll honràt.

Bufanugols, que eixe era el mal-nom que tenia, i ningú no sabia el propi, ni d'a on vingué; ni tan sisquera si era naixcút de mare, de tan deforme i lleig com era... amanegué un mal dia, com si del nuvol negre fora descarregàt. Tenia els braons dels braços unflats i grossos, com a bigues apegades a un cos, millor dit un buc de colmena o una jarra de dihuit arroves... pelút i negre. El coll, com el d'un bou i damunt el cap, com un moltó, de llanes brutes, sols li faltaven les banyes... Una grossa pancha, era sostenguda per les dos cames, revoltons de càrrega, damunt dels peus, que li permetrien de dormir plantàt... ieren tan grans com les barques de l'Albufera!

Acompanyàt d'un grapàt de soldats o esbirros a sou, que li servien de força de choc, de braç armàt, imposava la seua voluntàt o conveniència, castigant a qui gojara plantar-li cara. Ad aquèll animàl patút de Bufanugols li bastava una mala cara de disgút, que s'entenguera com a protesta, per a justificar castics, càrregues o imposts... una paraula en veu forta era motíu suficient per a enviar als teulars del jagant, lloc

malaít. Allí deurien passar-se els dies, mesos i anys, de sentència caprichosa, pastant fanc i pallús per a fer blocs, que destinava a les fortificacions i obres, del castéll que expolià a un vell duc, a qui matà per fer-li front.

Ya podréu imaginar-vos lo que seria, per als caiguts en desgràcia, tot lo dia chafigant en dansa obligada, estacant-se en aquella pasta apegalosa i a ració curta, de pa de segó i aigua... i vara, si afluixaven el ritme de trebàll.

Les chiques mes hermoses de la rodalia vivien atemorisades. Sempre eixien al carrér despentinades, plenes de runa i en les robes esguellades, en tal desalinyamenta que pareguéren molt mes majors que no eren, lleges i desagradables d'aspecte. Tan sols que Bufanugols o els seus truans s'apercibiren d'una miqueta de gràcia, anaven a per ella. Les dones que caïen en ses mans devien fer de criades. Servien el menjar, netejaven la roba i les quadres que tenien com a dormitoris i encara les obligaven a esplugar-los els polls, puces i llevar-los la misèria que normalment portaven sempre damunt.

Si alguna cosa li sabia mal, al panchút Bufanugols, era que se li atrevira un fadrí o atre, per defendre a la nóvia, en alguna intentona. Els guàrdies el prenien i l'assotaven en la plaça major, davant de tot lo mon, com a escarment; inclús en temps, arribaren a penjar als mes valents, per tindre la gosadia de reptar, cara a cara, als malaïts soldats.

Aquella vida era inaguantable. Als mals tractes s'enjuntava la rapinya i desmedida gola del tirà. Cada volta exigia mes i mes. Cabrits, llet o formage, trea als pastors; blat, llegums i dacsa, als llauradors. Requisava inclús els ous dels ponedors i furtava pollastres i coloms dels joquers, sempre que se li antoixara.

Difícilment podien surar aquelles famílies, baix l'amenaça de vore les filles arrastrades a la quasi esclavitút del servici d'aquéll ogre i als fills plens de matadures de l'assòt, en les castigades esquenes i tots havent patít dies amarcs en els teu-

lars, porgant alguna mirada o paraula inconvenient, quan no podien contindre's la sanc bollint-los d'indignació i maliccia.

Pero... ¿com podrien lliurar-se d'aquella vida de torments? Els soldats, beguts, menjats i regalats, ben pagats i millor servits, li eren fidels i estaven alerta. Les maldats dutes a terme per tots els fea solidaris davant de l'odi del poble. Estaven armats i pertrets de tota classe de sabres i espases, ballestes i llances. Eren destres en arts de brega... inclús disposaven de dos canons i pòlvora suficient. Front a tots el recursos enumerats, ¿qué podrien els aldeans, oferint el contrapés de forques i travessanyes, aixades i fesos, corbelles i branques nues..? Vosatros direu que podrien afegir algún cudòl i reballar-lo en ràbia, pero sabéu que no es suficient.

La gent s'espantava tan sols de nomenar alguna manera o proyecte d'escaramuça o atàc, recordant els forts trons dels canons quan, per a mantindre el temor, feen, en proves de tir, mentrimentes el malvàt Bufanugols esclatava a riure's, per damunt de les torres almenades, al vore al personàl fogir, corrent com a conills a la gajapera, per por a que caiguera sobre les seues esquenes, la bola de ferro que fea de proyectíl.

No obstant i com la Providència encara no s'ha vist que desampare del tot, es presentà un bon dia, en forma de venedor ambulant de quincalles. Era un home simpatic, gros i de galtes roges, de facil paraula i risa pronta, que solia passar un parèll de voltes a l'any, aprofitant les collites, per a traure'ls, lo poc que deixaven les zarpes de Bufanugols, montant una paraeta vistosa i alegre, de les que tant vos agraden als chiquets. Aquéll bon home, cada volta mes, prenia conciència de que pedria totalment la parròquia, perqué la pobra gent ya no tenia ni cera en les orelles, per lo que, decidídament, s'animà a tractar de facilitar-los ajuda. En un moment en que els guàrdies, desprès de pendre-li de la parada lo que els havia entràt per l'ull, el deixaren tranquíl per a que tractara de fer

Bufanugols, cruel i sanguinari, dominava tota la contornada.

el seu chambo, cridà a uns jovens que remiraven, omplint-se-los els ulls i els envià a les cantonades...

-¡Aguaitéu si venen soldats!, ¡aviseu-me en vore'ls- Digué en veu baixa.

-¡Chchchiiissstt!, ¡chchiiiissstt..!, ¡vingàu ací!- Manà a les dones i homens que anaven per la placeta.- Devéu lliurar-vos de la tirania de Bufanugols... Acò es una injustícia... ¡¡¡No podéu soportar mes esta vida esclava!!!

Tot això, dit en veu baixa, quasi mastegàt en pausada dicció, plena de raó, pero evitant escandalisar als soldats. Ficant en les paraules la ràbia que l'assunt requeria i remugant cada frase, per tal d'encendre al personàl...

-¡No sou homens!, ¡No sou dignes de llàstima, per la vostra covardia...! ¿Com deixéu que les vostres dones, les vostres nóvies, filles i germanes siguen maltractades i escarnides per la ma d'eixos dimonis...? ¡¡Si només sabéu ser carn per a l'assòt...!!

Estes i atres paraules per l'estíl, anava soltant el ,quincallér, a les quals, els mes ancians, donaven la raó menejant el cap. Els jovens, pujant-se-los la sanc al cap, callaven apretant els punys per la pròpia vergonya i ràbia, pero encara tots poregosos, fins que una veu trancà el monolec o arenga...

-¿Com podries tu fer front als canons?-. Digué un decidít jove.

-¿Com lliurar-se de les armes?-. Cridà un atre de cara pigada i cabéll rebolicàt.

-¡Sí!, ¡sí!, alguna cosa haurem de fer, pero hem de previndre les represàlies i els castics que pot pendre sobre els germans que estan en la presó i els que estan en el teular; sobre les nostres filles, en mans tots del tirà-. Retrucà un home conscient.

En tot això estaven, passant el temps com un rellàmp, tement la venguda de soldats i sense solucions, fins que al bon

Panchacontent, que aixina li dien al venedor ambulant, se li encengué la pereta, li vingué la llum...

-¡Ya tinc la solució! -digué- yo conéc a uns germans, molt valents i destres en les armes. Ells podrien vindre i, d'amagàt, ensenyar-vos algunes tretes, pensar alguna estratègia, donar-vos moràl... inclús reptar a mort al tafanér Bufanugols, qualsevòl dels dos podria guanyar-li...

-¡Im...imp...impooo...sible!- digué un beneít, que sempre sol haver-ne u en els pobles, i que tenia fama de dir sempre la veritàt, inclùs a Bufanugols, qui per simple el perdonava. -No... no... no crec... que hi... hi... hi haja ningú tan tan... tan aniii...màl com Bufa...Bufa...a...nugols- amollà per fi, en son parlar botijós el tonto, donant la nota còmica al proyecte d'alçament, al temps que l'avís de períll de guàrdies, disolia la reunió, en tota rapidea, pero havent pres en la conciència de tots la llavor de la salvació. La solució la tenien clara: FARIEN VINDRE ALS GERMANS GIRAPINS I TRENCASERRES, tal com aconsellà Panchacontent, per coneixer als dos germans i sabér de la seua valentia, la seua força; suficient per arrancar de quall un pi i posar-li l'arraíl per copa, o per a trencar qualsevòl penya i llançar-la al barrànc.

Pensant en tindre personages tan famosos entre ells, el poble elevà la moral i escomençà a fer sigilosos preparatius, tornant les esperances a tot lo mon i espolsant-se aquella por que arribava fins a privar-los el pensament i l'acció.

II

Panchacontent, acabà enjórn aquéll dia son mercàt. Tenia coses mes importants que fer... Correria els camins i trobaria al famosos guerrers, per tal de lliurar al poble de tan gran calamitàt com ara patia...

El nostre amíc tingué sort. En una venta, tan sols a unes

llegües de camí, trobà sopant als dos germans. Tal com demanava la grandària d'aquells homens, estaven engolint-se mig borregòt rostít cadascú i una fogassa de pa i ya portaven begút un cuiro de vi. Eren homens d'acció i tenien que recuperar forces... Panchacontent, en vore-los euforics, també s'alegrà. Els pillava en el moment mes oportú. Els bafs del bon vi serien sos millors aliats. Com a bon comerciant, va pensar que era l'ocasió mes rentable per a gastar unes dobletes convidant-los a sopar, per tal de tentar-los en la mampresa que tenia entre mans, maxim quan, per a les primeres despeses ya li havien adelantàt uns bons diners.

-¡Bona nit i bon profít, tinguen els valents!- entrà dient, Panchacontent, mentrimentes fea una senyàl a l'amo del figó, qui prest s'acostà.

-¡Bona vista vejam Panchacontent!, ¿qué se li oferíx per estos andurrials?- preguntà el ventér.

-¡Convida als germanets, que pague yo!. Porta plat i ferramenta per a poder-los ajudar en eixe mig cordér que els planta cara...- seguia el comerciant, generósament.

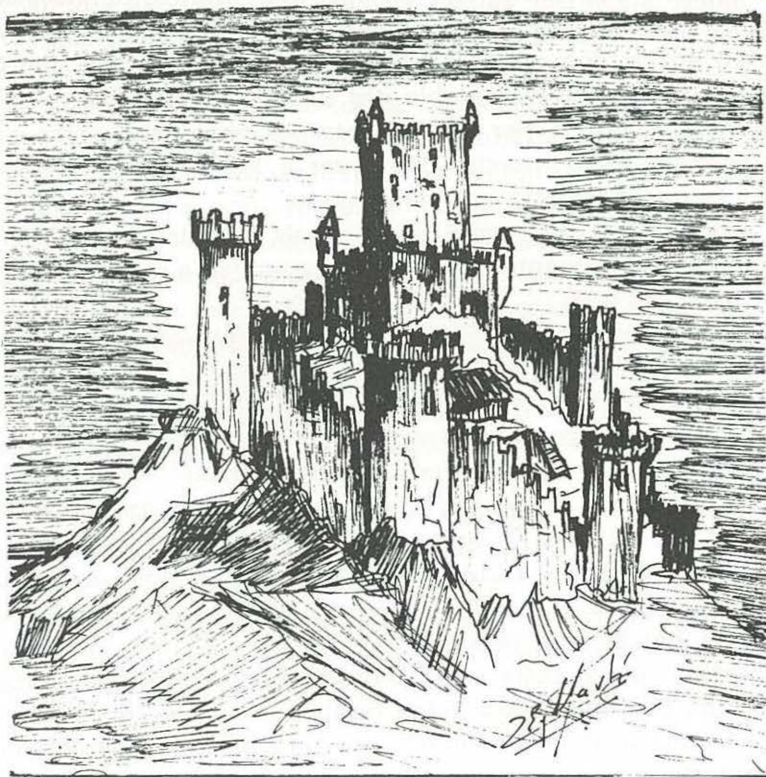
-¿Quí s'haurà penjàt hui?- preguntà Girapins extranyant-se de tanta llarguea. -¿Deus havér fet un bon mercàt...?

-Efectívament. Tenia ganes de trobar algún amíc que m'acompanyara a sopar, per a celebrar la meua sort. Estíc content i vullc que begàm i mengém..., pero veig que esteu desganats -digué entre ironic i bromejant-, tindré que ajudar-vos o no podreu en eixa pobra béstia...

-Per nosatros no t'amoïnes, pero gràcies per convidar-nos. Pren cadira. Demana pa i got i si vols menjar carn fes que tiren a la graella un atre cordér, que encara t'ajudarem- celebrà festíu també Trencaserres.

Una volta el sopar ben alvançàt i després de trastombar el segón cuiro de vi, ben contents tots, els feu la proposta: ANIREM A FER LA GUERRA A BUFANUGOLS.

Donava la coincidència de que eren coneguts de correries

Vivia en un castéll, un personage maligne.

d'aquéll sanguinari personage. Uns i atre havien estàt en l'eixercít contra el francés, del qual es llicenciaren una volta acabada la campanya. Aveats a les armes, ya no s'avenien a les durícies de les ferramentes del camp i al trebàll quotidià, per lo que vivien una vida d'aventures, un tant roders, pero sense havér tengút la mala fel de Bufanugols.

A Panchacontent li seguia amostrant la sort la millor cara. Havia sabút enverinar-los, junt al vi, en les millors promeses de recompensa segura per part de la gent senzilla. Els parlà de lo bo que era el territori i aprofità també les recialles, aventant les brases de les desavenències dels antics coneguts, quedant acordats per a posar-se en marcha al sendemà al rallar el dia.

De bon matí, per a no advertir als soldats, es presentaren en el poble. El comerciant, poregós i no volent arriscar-se mes, va fer les presentacions i continuà son camí, pregant a tots que ningú res diguera de sa mediació en l'assunt.

Alloixats en un gran pallér, poc a poc anaren coneguent a tot lo poble, escollint, entre els mes jovens i fornits, els que deurien fer instrucció per les nits, en grups reduits, per a no cridar l'atenció, mentres es preparaven a fer-li front a Bufanugols.

Al cap d'un temps estaven les tropes listes. Hi havia una esquadra de llancers, els quals esgrimirien forques i travessanyes. Els pastors formarien un cos de fones, ya que estaven aveats a usar-les. Al mig quedaven els mes forçuts, en tropa d'infanteria també; anirien al cos a cos, armats de relles, corbelles de desbarbar i atres ferraments. Un escollít grupét preparats per a la guerrilla, planejarien un atàc sorpresa, per a inutilisar els canons i deixar obertes les portes del castéll.

Les dones i chiquets, en aquéll temps, disimulàdament, no paraven de cordellar, per tal de preparar-se d'escales de corda. També arreplegaven pedres, per a fer-les servir de

proyectils, deixant muntonets amagats, d'aquella naturàl munició, en els llocs senyalats pels capitans.

Passaren l'hivèrn, del que aprofitaren les llargues nits per a fer instrucció. Vingué per fi la primavera, época senyalada per a fer l'atàc.

Es decidí per l'improvisàt estàt major que seria un dillúns... Farien arribar notícies a les dones que estaven esclavisades, per a que serviren el dumenge anterior una bona quantitàt de vi, així que dormiren «la mona» la majoria. També avisarien als del teular, per a que crearen eixe dia conflictes, a l'hora senyalada, impedint als seus guardians el que pogueren acodir en ajuda del castéll. Per a poder dur a terme estes dos missions, s'havia deixàt pendre u dels nous soldats i havia amostràt la cara neta i pentinada una chicona agraciada, tot lo qual feren a gust, sabent-se servidors d'aquella noble causa, llibertadora.

III

El dia senyalàt, el grup especiàl, enrollades unes cordes a la cintura, a les que lligaren uns ganchos o cerca-pous, s'acostaren a les muralles, al temps que unes dones anaven a les portes i desafiants, entretenien a la guàrdia, atraent-se a tots els soldats de servici allí. Mentrestant, llançant les cordes i enganchant-les pels cerca-pous, els mes destres i agils escomencaren a pujar.

Les tropes lliures de servici estaven dormint, lo qual aprofitaren les criades per a tancar-los dins de les companyies o quadres dormitori. Els del teular ya estaven armant bulla, entretenint als vigilants... Uns aparents i matiners pacifics segadors de brossa s'enjuntaren a les dones i dissimulàdament posaren pedres en les portes, per a dificultar el que pugueren tancar-les.

A una senyàl convinguda, els pacifics homens de camp, ajudats de les dones, atacaren en les corbelles a la guàrdia de portes. Acodiren a l'escaròt tots els centineles de la muralla i aixina pogueren pujar tranquils els valents jovens del cos d'infanteria especiàl, entrant al combàt cap a la porta principàl i fent front a tota la guàrdia ya armada.

El rebombori alertà a Bufanugols, qui ràpidament feu tocar generala al cornetí d'ordens, despertant als beguts soldats.

Els soldats, al vore's tancats, escomençaren a pegar fortes patades i espentes a les portes, fins desenquadernar-les fora dels marcs, pero aquèll temps es el que precisaven els improvisats guerrers, per a ficar-se dins del castéll una gran part de la tropa.

Els del teular, al sentir els crits, ya atacaren obèrtament, sense mes armes que algún manec o branca, a la vigilància, morint la majoria a mans dels energumes soldats, els quals també quedaren tots estesos, després de la refrega.

Quant els artillers del jagant pogueren arribar a les peces, es trobaren que estaven inutilisades, emportant-se la dolorosa sorpresa al reventar els canons al primér tir i deixant-los a quasi tots morts o ferits per la metralla... un procediment especiàl inventàt per un espavilàt, a base de brea i terra, introduít dins de la peça, per part dels primers homens que pujaren les baranes del castéll, feu son millor efecte.

Les fones, anaven escopint pedres, tan déstrament dirigides, que volaven certeres als caps i entortaven als que gojaven d'assomar-se a les finestres. Carrér a carrér i casa per casa, com se sol dir, anaven, mentrestant, fent replegar-se i arraconar-se als soldats, per lo que Bufanugols, des de la torre mes alta i segura, ordenà retirada generàl cap a la fortificació, als pocs soldats que li quedaven, pero s'emportà també a les dones com a presoneres i rehenes.

Al guarir-se en el castéll, alçaren una trégua, assomant un

¡Dones i homens!... vingáu a la paraeta.

llenç blanc per una finestra i pactant un temps per a retirar als mort i ferits de la refrega.

Els habitants d'aquéll poble, sostenint-se els plors i la pena, al vore tants germans, parents i amics morts, es preocupaven primér de posar a cobért als ferits, tractant de retallar-li a la mort la seua tasca, aquella jornada, pero al matéix temps, estaven contents, puix mai pensaven que tendrien tant d'exit en la mampresa, tan ben pensada i dirigida pels capitans generals Trencaserres i Girapins, qui no tingueren necessitàt d'eixir del lloc de mando, estratègia encara mes desconcertant per a Bufanugols, qui no s'explicava de cap de manera com havia segút possible un atàc tan ben coordinàt, aprofitant la sorpresa i la rapidea d'acció.

Pensava Bufanugols reposar-se també, al temps que manava retirar als morts -que pocs ferits li quedaren- per a llançar-los a una fossa oberta i comuna. Sabent-se segur en aquella torre inexpugnable; ben províst d'armes i quemenjars, aprofitaria els molts diners que havia acumulàt, per a fer una eixida i anar a reclutar nous mercenaris que li ajudaren a reduir al sublevàt poble. Pero com els germans ya sospitaven alguna treta o eixida per l'estíl, en tan punt tingueren un grupét descansàt, l'armaren de les llances i sabres que quedaren en el camp de batalla, abandonades pels soldats i es presentaren a la porta d'entrada de la torre i allí cridaren en fortes veus:

-¡¡¡BUFANUUUGOOOLS!!!, ¡arriba el moment en que degues pagar per tots els teus crims i malifeeets...!

A l'escoltar els crits, el tirà, assomant-se a la finestra, preguntà en to despectíu, com llevant-li importància al fet i tractant de traure totes les seus forces:

-¿Quí s'atrevíx a fer-me tals amenaces, comandant eixe ridicul grapàt de despeats llauradors i esmonyidors de cabres...? ¡¡Si fins ací arriben les pudors de fem...!!

-¡¡GIRAPINS i TRENCASERRES...!! -respongueren a veu en cor els dos germans-.

Al sentir aquells noms s'estorà el rufià, explicant-se en aquéll precís moment tot lo que havia ocorregút aquella jornada ya tràgica per ad ell. Pero els germans continuaren:

-Com tu dius ser tan valent... lo millor seria que medires les forces en u de nosatros dos... et deixém triar... En camp neutràl podràs batre't...Posem com a condició el que lliures als presoners, si perts; o l'abandonar nosatres el poble, deixant el camp lliurre, si guanyes...

Bufanugols, pensà lo que pensà i ràpidament digue:

-¡D'acòrt!. Demà, de bon matí, Girapins i yo ajustarem contes. Es tancarem deu homens dels vostres i deu homens meus, per a lliurar combàt.

Al dia següent, a les huit en punt, deu homens, junt a Bufanugols. Deu mes, encapçalats per Girapins i tots es tancaren en un recint adeqüàt per a batre's. Ya vorem, amiguets, si la sort acompanya als justs... Se que l'emoció per sabér els resultats vos fa llegir apresa apresa, pero cal tindre paciència, ya que les causes nobles no es resolen tan pronte com vullguerem...pero vos adelante que l'espera val la pena i, si em guardéu el secrét, vos diré que guanyen els bons, pero torném al relàt i que no decaiga l'emoció.

Vos extranyarà, que aquéll fulà, s'avinguera al repte dels germans, sense cap de jugada de ventaja. No tenia mes reméi. Estava pràcticament presonér i si rebujava el combàt, deixaria malparada la fama que tenia de valent i els pocs homens que li quedaven li pedrien la por i el respecte, pero a mes, vullgué assegurar-se la baça, enviant a son mes fidél capità, a través d'un corredor secrét, per a que fera allistament urgent de tropes mercenàries. Li confià tots els diners que tenia, per a que pagara a on fora i lo que fora...

Per lo que poguera passar i com a previsora mida de seguritàt, Trencaserres, posà un cercol de vigilància a carrec dels

pastors, homens que normalment gogen de bona vista. Al temps també es mantenia expectant, alerta, esperant resultats del combàt, en el que confiava, segur de la força i destrea de son germà, pero intranquíl, recelant que alguna cosa inesperada sobrevinguera, de banda d'aquéll tan acostumàt a jugar en ventaja. De colp a repent, un home...entra a cavàll al poble, al galòp...i sense parar es presenta davant de Trencaserres, al qui alarmà.

-¡¡ALERTA!!, ¡¡ALERTA!! -Cridà el pastor- ¡per la Penya Redona he vist una polsseguera...!-repetia, aquéll home destacàt dels vigilants dels camins, sense podér recuperar l'alé. Trencaserres, vullgué preparar ràpidament alguna defensa, de lo que certament presumia ajuda per a Bufanugols, pero també els crits i rebombori senyalaren al jagant que lo que ell havia enviàt a buscar, en el moment mes oportú, s'acostava a traure-lo de la situació desesperada i llançant-se a l'atàc, ya que fins aquéll moment sols havia fet alguna finta de tantéig poregós, pegà un fort crít:

-¡¡A PER ELLS, QUE SON NOSTRES!!- i encreullant espases i colps d'uns i atres, en forta brega, soldats destres i quasi reclutes avançats, tots es batien com a bons... Bufanugols, entra com un bou a Girapins i en sortós mandoble li arranca de les mans el sabre... dos jovens, cubrint-lo, fan front a Bufanugols qui es retira una passa arrere, mentres cinc rufians se li tiren damunt al nostre amíc, fent-li traure, la situació apurada, la portentosa força de que gojava... en les mans, pren a u d'aquells i girant-lo cap avàll, com un pi arrancàt, el reballa contra els atres, tirant-los a tots a terra... Tres soldats quedaren sense coneiximent, del colp, pero també un valent amiguét quedava mort de ganivetada certera. La batalla continuava, sense que saberen qué es lo que passava fora del tancàt...

Sense temps per a reunir al poble i aprestar-lo a la defensa, Trencaserres no tingué mes reméi que posar tota la llenya

al foc...Deixà que s'acostaren quasi a les portes del poble, els cavallistes que venien de refòrç, aparentant ignorància i deixant-los el camí obèrt i sense cap de resistència i amagà als pocs homens de que pogué dispondre, esperant que passaren per un estrét, entre roques. S'armà d'una grossa biga que feu servir de palanca...

-¡¡AAAAAAA...!!- fon el crit quasi inhumà que eixia de la seua gola, unflada com un coll de bou, a l'arrancar una gran pedra que ningún mortàl conseguiria arrancar mai, ni tan sisquera intentar moure...L'amollà i a son pes, cap avàll, anava arrastrant atres roques i cudols, en una tràgica remor, com de terratremol que vingué a caure damunt dels mercenaris que, com es naturàl, quedaren mig soterrats, fogint-se'n gemecant, els afortunats que pogueren lliurar-se, espantats de la fenomenàl acollida, que era arrematada pels aldeans que els caçaven con a conills.

A Bufanugols no li anava millor la sort. Pràcticament derrotàt, ya per fi, demanà clemència, quan les mans de Girapins li havien fet presa dels calçons i del bascòll, per a llançarlo, com ell sols sabia, per a formar el caramúll de la garbera en la que havia conseguít amuntonar als soldats enemics...

-¡¡PIETÀT!!, ¡¡PIETÀT...!!- implorava el maltrét Bufanugols, ple de blaures, repelons i ferides. Girapins, que ya l'alçava de terra, al vore com canviava l'anterior arrogància per llastimos geméc, desoltant-lo li digué:

-Pels vostres malifets i crueltats mereixéu la mort i l'escarment, pero ningú podrà dir mai que Girapins no escolta la veu que demana clemència; a canví de deixar-vos-en anar lliurement, deuréu tornar totes les riquees que teníu en el castéll. Llibertaréu als presoners i tornaréu al poble tot lo que li havéu furtàt... joyes, diners i atres coses malhagudes. Obriréu totes les portes i tornaréu totes les claus i donaréu paraula de cavallér, si s'estiméu com a tal, de no amaneixer en manco 50 llegües a la redona d'este lloc, ya que no respondria

de la bona gent, que tenint tants motius per a matar-vos cent voltes, per la paraula empenyada, renúncia a fer justícia...

No acabava de parlar Girapins, quan ya als peus tenia al covàrt Bufanugols, qui no mereixent atra cosa, recebia la mirada despectiva de tot lo poble.

S'afanyà el derrotàt a correr al castéll, obrir les portes, donar les claus i posar a disposició dels vertaders amos, les riquees, diners i objectes robats en llarcs anys de rapinya. Li faltà el temps per a firmar-li un document public, a un vell escrivà, pel que renunciava a tot lo que en raó o sense raó, s'havia posàt a son nom i domini... a tot lo que poguera correspondre-li en aquéll terme, comprometent-se a no acostar-se en 50 llegües a la redona, com li demanà Girapins, escapant a correr, en tan punt com acabara de firmar, tocant-li les cametes el cul, entre el chiulits i ahucs del personàl... per a no tornar ya mai mes.

CONCLUSIÓ

S'escampà, com una polseguera de ponent, la bona nova per tota la contornada. Pels camins, ya anaven cantant els cegos una canterella, que els chiquets repetien, al vore representades pels volantiners i comediants les gestes del dos germans, Girapins i Trencaserres i que yo, fent memòria, vos repetiré, sols per als que fins ací arribéu:

Bufanugols, cruel tirà
bochí de la bona gent,
fugia, com un oràt,
de les mans de dos valents.

Tot lo mon se'n fea creus de lo be que s'havia resòlt el cas i Panchacontent, -del que ya no s'enrecordarieu- en sabér la notícia, tornà ràpidament al poble. Allí se li feu un recibiment grandíos, tal com mereixia. Es feren festes en honor d'aquells tres salvadors del poble. Celebraren conséll els ancians, nomenant a Panchacontent, regidor major i encarregàt de Comèrç. Trencaserres fon designàt consellér d'Obres Públiques i a Girapins d'Agricultura i Indústria, mamprenent una etapa de pau i progrés i tenint felicitàt com mai haurien ensomiàt ningú dels seus sofrits habitants.

UN PARDALÉT BOVÉT

Segóns explicava el gran filosof, existia una família d'aus migratòries, la qual s'havia formàt a l'emparellar-se dos pardalets de distint sexe, al racér de zones templades. Formaren un niuét, unint palletes, plomes i fanc. Allí pongué la mare els ous. Amorósament els covaren, comunicant-los, per la calor, la vida que, per fi trencant-los el blanc tel, aflorà en uns pollets, de boques obertes, famolenques sempre. Els pares pacients, anaven amanint-los el quemenjar que devia sustentar-los, omplint-los el pap. La llavoreta, el cuquét o mosquít peixcàt al vol, l'herbeta tendra... era tot recollít i depositàt, precísament, en la boqueta de cadascú dels fills. Mentrimentes anaven plomant i creixent.

Passaren els dies; ya eixien del niu. Revolejaven per la rodalia, fins que arribà el moment, en la primavera d'hivèrn, en que tingueren que mampendre el gran vol migratori que els trasladaria a latituts mes càlides i aptes per a viure.

El gran dia, grisós, senyalàt per a escomençar l'aventura, en mig d'un inacabàt piular, les aus mes jovens, preses dels nervis de la partida, traçaven els vols de prova i calfament. D'un arbre a l'atre del costàt, de la riba al guarét... Els ya veterans del viage, anaven fent uns jocs en l'aire; trenant dibuixos caprichosos en acrobàcies vistoses. Pero u d'aquells pardalets, medrós i torpe, no conseguia arrancar el vol o fer una mija volada regular. No passava d'un curtét bot, d'un aletejar, mentres els demés animalets de la colònia ya anaven mamprenent el gran vol. Els pares i germans espentaven al parda-

La família s'havia format a l'emparellar-se dos pardalets de distint sexe.

lét, l'anaven urgint per a que, decidídament, es soltara a volar...pero no lograren despegar-lo de terra. Li picaven inclús, entre amorosos i autoritaris...No res conseguiren.

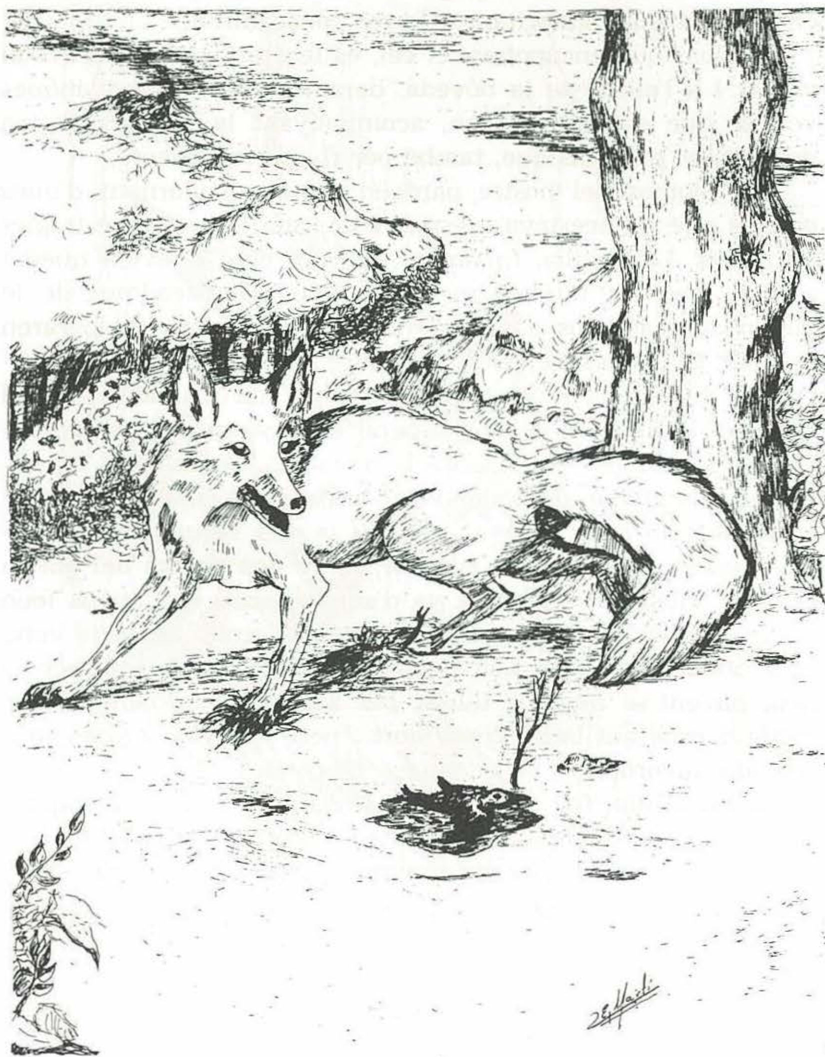
El plom que encapotava el cel, es feu mes pesàt. Parava el ventét i a l'allisar-se la bóveda, deixava caure unes blanques volves, que es despenjaven, acompanyant la pacífica tristea dels ultims pampols que, també per fi, anaven caent.

Les plomes del nostre pardalét s'anaven adornant d'unes gotetes que no acertava a espolsar-se, aterít ya i entre tragics tremolors. La família, finalment, al vore com s'havien quedat sols, li feen les últimes recomanacions amenaçadores de lo que podia pasar-los a tots si no volaven... pero no lograren res, per lo que degueren mampendre el vol sols i dolguts, sabedors de que la mort certa, seria el finàl d'aquéll que allí quedava i al que no podien esperar mes, ya que el fret els estava pràcticament paralisant els membres, deixant-los en períll, ad ells també, de podér volar briósament com calia.

Un silenci trist, pasava, mentres la neu seguia caent mansa; embargava l'entórn la blancor, entre dos clarors del dia ya avançàt. Res no s'escoltava ya d'aquéll soróll que abàns feen les aus, ans d'anar-se'n. El pardalét, com embovàt, cada volta mes quet, mes gelàt i arropít, quedava quasi colgàt per la neu, havent-se negàt a lluitar per sobreviure, volant. S'acovardava esperant la pròxima mort... pero mai sap u quan se li acabarà la corda...

La casualitàt, feu que per allí passara un ramàt de vaques, pasturant les últimes herbes, ya camí dels tancats de l'hivèrn. U d'aquells animals, sense reparar poc ni gens en el nostre pardalét, amollà una d'eixes pandocades d'excrement que son peculiars en els astats. Al notar-se damunt la caloreta humida de la femta, que no trobà millor lloc per a caure, trobant-se aliviàt el pardalét, recobrà l'esperança de vida. Tornava en si, momentàniament es vea salvàt, pero...

Un llop solitari que devallava a la caça des de les monta-

El llop mirant-se be al pardalét, se'l menjà.

nyes ya nevades, olent el baf i al vore moviment, escomença a llepar. Llepava delicàdament al pardalét i poc a poc l'anava netejant, llevant-li la brutea. El pardalét, ara calent i net, reviscolava com si es trobara nou... Mai podria pensar-se, quan mes agraít se li antoixava que devia mostrar-se al seu supòst salvador, que la tragèdía definitiva la tenia damunt...

Una volta net i eixút, el llop mirant-se be al pardalét, se'l menjà, engolint-se-lo d'un chuplít.

Ací acaba la història d'aquéll animalét, que havent-se negàt a obeir als pares, havia trobàt la mort. Eix es el fet concrét, pero en tan curta i trista narració, chiquets meus, hem de traure unes grans ensenyances per a tots: Per una banda mai no haurem d'exigir als demés que nos acompanyen, quan nosatros decidím lliures i cabuts, per comoditàt, conveniència etc., quedar-nos en situacions de períll, ya que vorem frustrada la nostra exigència, pel sentít de conservació que tots devem tindre, la qual impulsarà a que cadascù prenga son camí. Per atra banda, en la nostra vida, topetarem en aquells a qui no res els importém, estos no tindran inconvenient, inclús, de arribar a cagar-se-nos damunt; estos poden ser els unics que nos facen reaccionar. Pero alerta, finalment, en el nostre camí, trobaren ad aquells que nos «lleparan» i afalagaran cuidadósament; segúrament voldran aprofitar-se de nosatros, utilisar-nos per a la seua alimentació... Reflexioném puix i traguém les conseqüències, així podrém compendre als nostres majors quan, pel nostre be, hi ha voltes que nos fan plorar.

Cel a borreguets, aigua a canterets.

CEL A BORREGUETS, AIGUA A CANTERETS

Els llauradors, en el camp i des de sempre, han tengút la sabiduria condensada dins dels refrans, com a llibre d'ensenyança, la qual contrastaven, observant com solien complir-se les sentències que pronosticaven el tals refrans.

Pot ser heu escoltàt això que diu «cel a borreguets, aigua a canterets...». En la Primavera d'hivèrn, en els espais oberts, a on es puga vore el blau del cel, hi ha algunes vesprades que es presenten nugols blancs, com la llana de les ovelles, deixant entre la blavor uns clars que simulen un ramàt de corders. Crec que tal tipo de nugol es diu «Cirrus». Els homens de camp tenen molt present el canvi de la lluna, el color del cel, la direcció del vent etc., etc.; paréix que fategen l'ambient i saben pronosticar les pluges, basant-se en la forma dels nugols, trayectòria, evolució i demés senyals, inequívoques, per als que tan pendent ho tenen tot de dalt...El cel aborregàt, com se sol dir, es una bona mostra per a presumir aigua i d'ací el refrà.

Pero yo imagine una vella història, de camp i ramats, d'amors i odis, que podria justificar tot açó del refrà. Si voleu vos la contaré. Senteu-vos i alerta que allà va.

Fa milers d'anys, en terres i temps de vida pastoríl i campestre, vivien unes famílies, en les riberes d'un riuét. En les seues aigües abeuraven els ramats i les mateixes fertilisaven les rodalies; unes valls s'anaven succeint en el descorrer de l'aigua mansa, formant prats verts i pacifics, pels que pasturaven en abondo les ovelles i cabres.

La vida era tranquila i plàcida. Les plantes silvestres donaven fruits que s'arreplegaven per al quemenjar de les gents senzilles. La llet, el formage i la carn, completaven la dieta que s'endolçava aprofitant-se del trebàll de les abelles: La mel, del color de l'or i el perfúm del romér, la que te el sabor mes agradable que puga desijar el paladar del mes llepol.

Des d'atres regions pròximes, un dia, presumint la bonança del clima i la bellea i qualitats de l'entórn –iguàl que s'han formàt tots els pobles viles i ciutats– amanegueren gents, que en principi per ser pocs, pogueren acomodar-se també. Sols portaven unes poques ovelles, hi havia pastura per a tots, pero el bon viure que allí disfrutaven, feu que cridaren a atres amics, dels que deixaren en el poblàt que ells mateixa abandonaren, per lo que l'afluència continuada de nous pobladors feu que, al remàt, escassejara el prat per a tots els animals que devien pasturar-lo i el menjar s'acurtara per a tots, mes encara quan en época estivàl s'agostaren algunes fonts i l'herba es marcia.

Davant del problema, els vells pobladors es reuniren en conséll. Hi havia que plantejar-se el problema i donar-li solució: L'expulsió dels que havien torbàt, per sobrecarregar-lo, l'equilibri naturàl de la zona. El conséll d'ancians acordà que, inapelàblement es fera eixir del territori als nous pastors, reservant l'aigua i el quemejar a sos fills. Determinació, com voreu, dificil d'aplicar en justícia.

La mida fon molt fàcil de pendre, pero no hi havia modo de dur-la a terme. Resultava que els vells d'aquéll consèll, tots havien naixcút allí. També sos pares i els pares de sos pares, pero no gosaven d'arribar mes avant. En canvi sos fills, naixcuts allí també, havien tengút fills, pero estos, els nets, no tots havien buscàt parella entre les gentes que, com ells, provenien d'antics pobladors. Uns emparentaren en l'any de la riuada, quan uns nous veins, venguts de mes amunt, s'acomodaren allí, per havér perdút en l'avinguda, les cases i te-

rres que tenien en les ribes del riu. Atres havien trobàt nóvio l'any de la gran sequia, quan polsosos i flacs, vingueren uns jovens, arreant mija dotzena de cabres, des d'allà a on es pert l'horisò i s'enjunta la terra i el cel. En definitiva, que en distintes époques s'havien mesclàt uns i atres i no hi havia modo d'entendrés.

Com el problema apretava i el Conséll havia donàt orde de pendre mides, tot lo poble estava rebolicàt. Uns acusaven a atres de ser forasters i els atres es feen vore com dins de les pròpies famílies tenien gents de nova implantació. Les bregues i baralles estaven a l'orde del dia i moltes parelles de jovens degueren deixar de festejar i renyir, pero no hi havia ningú que abandonara la població.

Els pares que es consideraven plens de raó, pel fet d'havér naixcút allí, no deixaven que sos fills compartiren els jocs en els amiguets de sempre, si per casualitàt estos eren fills dels ultims aplegats al poblàt. Les discriminacions i venjances feen imposible la vida, ya de per si dificultosa per la poca aigua que baixava pel riu i la mortandàt d'animals a falta de quemenjar. La guerra, inclús entre germans, era quasi corrent; uns defenien el dret anterior d'uns pocs, els atres el de tots i per les nits havien de dormir alerta, ya que escomençaren a matar-se, els animals, uns als dels atres, per tal de fer sobreviure els propis.

La situació era insostenible, pero en mig del diari enfrontament, hi havia una parella de jovens enamorats, eixemplar i unida. Ella era filla d'una viuda sense mes família i d'antíc realénc en el poble. Ell, vengút en les útimes estiuades. Este jove, per la seua formalitàt, simpatia i ganes de treballar i servir, s'havia fet de volér de tot lo mon. Ell havia conseguít que el ramàt de la viuda s'eixamplara, cuidant a les cries i lliurant-lo de perills. Havia descobért herbes que podien recaptar-se, quan estaven sobrants, segant-les, per a donar-les com a refòrç, quan escassejara l'herba verda. Havia allargàt,

En època estival s'agostaren algunes fonts i l'herba es marcia.

per mig de solcs en la terra, l'entrada d'aigua a zones que no tenien herba, a camps que per no regar-se estaven deserts... Era este chic, la ma amiga en tot moment, pràctica i disposta al reméi i l'ajuda del que la necessitara.

Esta parella es volien per damunt de tot. Estaven compenetrats en tal manera, que la voluntàt comú els donava fortalea per a vencer les dificultats. Pero els enfrontaments d'uns i atres els fea blanc de pressions d'una part i atra. A ella li calfaven el cap els ancians i les amigues de sa mare.

-Deus aprofitar la influència que tens sobre Ambrós -que aixina li dien al jove- per a dir-li que abandone el territori.

Sabien les simpaties que tenia el jove sobre tot lo poble i com pesaven les seues opinions i decisions, per això apretaven les clavilles a la chica, els parents.

Per atra banda, els nous pobladors, li parlaven al jove:

-Roseta i sa mare la viuda, res no poden negar-te, ya que tu eres l'ànima del seu ramàt i el seu sopórt. Elles deuen fer compendre als ancians que es injúst el que se nos vullga despachar i advertir-los que som capaços de degollar-los els animals si nos obliguen a anar-nos-en...

La modèlica parella, discutia en els propis, per defendre als considerats com extranys i havia de soportar els morros unflats i males cares, sense doblegar-se, encara que les desavenències eren agres disputes.

Una nit, després d'havér donàt el Conséll l'ultim plaç per a que sen'anaren, uns jovens escomençaren a degollar corders... precísament de la mare de Roseta...

-¡¡Ambrós!!, ¡¡Ambrós!! -cridava Roseta desesperada-. Devem parar eixa maldàt...!!

La mare, anà a despertar a sos parents, qui ya alertats, s'armaren de forques i gayatos i mamprengueren als del bandol contrari, pillant al mig del ramàt i dels colps als jovens, que no reparaven en les garrotades i espentes que recebien

d'una banda i atra, tractant afanyósament de parar aquella tràgica guerra i matança d'animals.

La situació era cada volta mes encarnissada... en ella morien tots els corders i ovelles. Malferien a moltes persones... i entre els que portaren la pijor part, estaven Ambrós i Roseta, que morien defenent el ramàt i la desijada pau i concordia...

Ya en la claror de l'alba, quan el fragor amainava, pogueren comprovar que no s'escoltaven les veus i recomanacions de pau i amor de Deu de la parella... Estaven en mig d'un gran bassi de sanc, junt als borreguets morts. Al vore aquella escena espantosa, pararen la brega i s'acostaren els amics i parents dels dos, horrorisant-se en presenciar com de les ferides del cap li brollaven, a Ambrós, uns fils de sanc i com quedava, abraçada damunt d'ell Roseta, esquallada també i sense color... morta.

Tractaren de reanimar-los, pero tot fon inutil... sols s'escoltava una debil veu dels llavis d'Ambrós, com un clam extrany i sobrehumà, com si eixira de l'ànima...

-¡¡PAU!!, ¡¡PAU, GERMANS, PAU!! ¡¡Per a tots hi haurà prou...!!

Acabades de dir aquelles paraules, expirà, quedant-se ert, abraçàt a Roseta. El cel estava negre, el sol no gojava d'eixir... els nugols formaven unes llastres, com de fum, que l'aire anava emportant-se... pero, com si esperara les ànimes d'aquells dos sers tan bondadosos, que precísament havien mort en mig de la injusta incomprensió del poble i per la concòrdia de les seues gents, una volta arreplegàt l'ultim alé de vida, escomençaren a aclarir-se, deixant que el sol apareguera pels clavills, els nugols es tornaven blanquinosos, simulant un ramàt de borreguets.

La bona gent, arrepentida, digueren que era el ramàt d'Ambrós i Roseta, que morts junt als amos, anaven acompanyant-los al cel, donant-los la pau darrera, la pau per la que

havien treballàt, afanyosos, la pau per la que havien mort... ¡I AIXÍ FON...!, ya que aquells nugols portaren l'aigua...

Una pluja benefactora regà els assedegats camps. L'herba tornà a creixer, la verdor brollava en aquelles terres, que dies ans conegueren la misèria, l'odi i la sanc... El quemejar per a tots, apaciguà a la gent. L'eixemple del sacrifici mogué els cors de tots, i la gent arrepentida ya mai tornà a renyir, repartint-se l'abondo o l'escasea com a germans.

Segúrament era el fruit que donava la terra, regada per la sanc dels jovens, la millor collita que mai tingueren; per això, amiguets, quan vejàm en el cel el ramàt d'Ambrós i Roseta, significa que està prop l'aigua que ells nos porten, per a que reguém els nostres camps i que s'acosta el moment de perdonar, olvidar i agermanar-se, per damunt de rencors i malíccies.

¿El grill es el rei dels animals? Tots sabem com eixe titul se li dona al lleó.

EL REI DELS ANIMALS

Amiguets, ¿havéu vist de prop a un grill? ¿Havéu reparàt en l'originàl dibúix que du damunt, en lo que podriem dir-li el llom o l'esquena? Si teniu oportunitàt, tractéu de trobar-ne i agarrar-los, sense fer-los mal, ya que ells tampòc vos en faran; podréu observar com duen una espècie d'escút, d'un to bronzejàt. Mon yayo m'explicava que això es el sello, la distinció de sa categoria reàl, perque el grill es el rei dels animals. Clar que tots sabem com eixe titul se li dona a un atre animàl, molt mes feróç, el lleó, pero, segóns s'explica, en una història que vos relataré, com ell ho fea, voréu com el titul li pertoca al grill, per haver-lo guanyàt en forta brega de son eixercit, contra les forces de l'atre supòst rei dels animals, el lleó.

Per als que ya sabéu les divisions dels animals, per havér estudiàt Ciències Naturals, la feta d'armes, es limitaria a una lluita, o batalla, entre uns animals vertebrats i mamifers, i uns atres, invertebrats: insectes. ¿Quí creguéu que pot guanyar tal porfia? Ya vos adelante que guanyà el grill, pero ¿com pot ser aixó? Ya voréu, seguiu llegint.

Un bon dia, la mala fortuna feu que entropessaren un lleó i un grill. D'ací naix la cosa. Passejava fatejant l'ambient el senyor BON-LLOM, un lleó molt vanitós. Pel nas li arribaven normalment els tufs o olors que deixen tots els animals, entre les quals saben classificar les sentors dels amics i els enemics, els que poden ser la seua font de proteïnes i els que poden donar un disgúst... Preocupàt, allà tens que chafa un tarrós i

a l'esclafar-lo, s'ou un crit estrident. Un grill que estava darrere, quasi arremata allí la seua vida, baix la sarpa del lleó.

-¡Alerta, amic! -diu el grill, el senyor Ciripicotíll, un personage molt encopetàt-. ¿Qué no mira per a on va?

-¡Molèst insecte!, ¿qué vols, tant de cridar?... ¿no saps que es deu deixar pas franc al rei dels animals?

-¿Al rei de qué...?, ¡sooo!, para, para, ¿quí t'ha donàt eixe titul?

-¡Hoomee...! -El lleó quedà tallàt, no sabent que respondre. Mentrimentes, enfadàt, continuà el grill.

-Ara veig, que no saps res de res, ni tu, ni els teus amigots de quatre potes. Tots grandots, tots presumits i sense podér acreditar res, es feu el centro del mon. Haurás de sabér que ací l'unic rei que hi ha soc yo, i per a donar constància del meu realénc, en l'esquena trobaràs l'escút que, per a distinguir-nos, nos posà Deu Creador a la casta dels grills, el dia que nos llançà a la Creació...

El lleó, sorprés al principi, malhumoràt després per no havér trobàt resposta adequada, acabà rient-se, davant dels comics bots, revols i cabrioles, pero sobretót, per lo que creïa insensata postura del grill, ser tan debil.

-¡Ja!, ¡ja!, ¡ja!, ¡vaja un rei!... i no arriba a la mija onça de pes, tan menút que s'atrevíx a plantar-li cara a qui tot lo mon acata i ningú goja en destorbar.

-Tots el grandots sou iguals -digué enfadàt el grill-. Creguéu podér-ho tot, en la vostra suficiència, pero el despreciar als menuts vos durà a la roïna, al fossar...

-¡Che!, sabia que eres un fanfarró, ya que sempre presumixes de la teua riquea, cantant eixe pesàt, RIC... RIC.. RIC... de les nits d'estíu, pero ¿atrevir-se a tant...?, ¿reptar-me a mi, el rei...?

-Reptar-te a tu, sí, ¿perqué no? -Li respòn fora de si el grill- ¡¡Quan vullgues i com vullgues medirem les forces!!

Un mussòl de parà que hi havia en un garrofér, a la vora

del camí, al ser testíc d'aquélla disputa, docte, vol mediar i diu:

-Cavallers, manco renyir i mes pegar-se. Estéu armant un rebombori que ací no hi ha qui pare...

-¡Mussòl!, tu seràs el jugue d'est enfrontament. Pren bona nota -diu autoritari el grill.

El mussòl arranca una ploma de l'ala i fent fanc en una clocha próxima, mulla de la pasteta i escríu sobre una llosa, blanca i llisa, lo que li dicta Ciripicotíll, fent veu de parlamentari carregàt de raó.

-En el dia de hui... sol ponent, sa magestàt el grill Ciripicotíll, ofés per l'actitút de cert animalòt... que a mes vol furtar-li son titul reàl... el repta...

-¡Aguarde amíc... i no falte! -diu el lleó, pentinant-se el bigót-. Per lo manco sigam cavallers i tractem-se com a tals, digàm que el lleó Bon-llom...

-Be, be, lo que siga -contesta el grill-, pero escrivà, apunte ben clarét, que yo, el rei, el repte a tota ultrança. Per a demostrar sa realea i el poderíu de son eixercit, s'haurà de medir en les forces que yo pararé, en el lloc i hora que es determinen...

El lleó ya no sabia que fer davant d'aquella situació. Per una banda li semblava de risa tot aquéll desgavéll, per atra, si rebujava el repte, davant de tan teatrál i minuscul oponent, quedaria ridiculisát i pedria el respecte de tots els animals, per lo que pensant que no estaria màlament el montar un espectacul divertít, continuà la que, per a d'ell, era una broma.

-D'acòrt, acepte el repte. El mussòl convocará a tota la magistratura d'animals de ploma sabuts i experts en lletres, per a que donen testimoni de lo que ací s'ha tractàc i otorguen son veredicte i a vos Ciripicotíll, vos emplace per al primér dia de la minva, en la pròxima lluna d'agost, en el Pla de l'Arc...

El grill convocà a tots els insectes, s'havia de montar una estratègia i un disciplinàt eixercit.

El grill, tot sério, escolta respectuós, cap avant tot el cos, deixant la coa en terra.

-L'hora pot ser sol migdia, si vos plau, ya que veig que no reparaveu en senyalar-la -diu el grill, puntillós i afanyant-se a demanar un hora que li fora propícia.

-Bo, per mi qualsevòl hora es bona i la que heu triàt es la que millor donarà relléu a la vostra derrota. ¡Adéu! i fins el dia i l'hora -respòn el lleó.

-¡Adéu! -es despedíx el grill- si l'escrivà ha pres bona nota de tot...

El mussòl, chuplant la punta de la ploma i fent com si s'ausara les supostes ulleres d'aument, s'afanyà a respondre:

-Si. Si. Està tot apuntàt.

El grill pronte convocà a la seua cambra de consellers: la formiga Voladora, la mosca Verda, l'abegòt Tofol, l'avespa Carnicer i l'alacrà Llaurador. S'havia de montar una estratègia i un disciplinàt eixercit. Fer una inspecció i pendre nota de les ventages i inconvenients que presentara el camp de batalla, etc., etc.

S'anomenaren generals i capitans; en l'eixèrcit del grill proclamaren l'allistament forçós i des d'aquéll moment, no pararen de treballar, per al bon exit de la mampresa, en compenetràt equíp i disciplinàt esfòrç comú. Avespes, alacrans, etc., prepararen l'armament, esmolaren els fisons i elements de defensa i atac, tot es posava a punt.

Per l'atra banda, el lleó, es limitava a fer comentari jocós, en els de la seua corda: La mula Cansina, el ruc Mataüra i l'haca Loca, els que sempre, per sumissió o por, li rien les gràcies. De tots modos, haurien de fer un desplegament de forces; s'hauria de convocar a burros, machos i rossins; bous, cabres, cervols i atres animals cornuts; llops, raboses, gats i gossos, tots devien participar, encara que pensaven en tindre, mes que res, un motíu de divertir-se a costa de l'impertinent grillét, al que consideraven «grillàt»...

Ciripicotíll, havia triàt l'hora del migdia, per ser la de mes sol, aixina, els insectes, de sanc gelada, estarien mes calents i picarien mes fort. Ara escomençaria a posar en marcha tot el pla, i tot eixiria be...

Els llombrigols, en una operació conjunta de formigues i escarabats fematers, de forma secreta, anaren buidant de terra una ampla zona de lo que seria camp de batalla. Cavaven menjant-se la terra els llombrigols, mentrimentes les formigues obrien boques a les galeries que els cuquets havien deixàt; la terra que treen les formigues, anaven apartant-la els escarabats a base de fer les conegudes pilotes, les quals faran redolar com convinga. Entre tots deixaren fofa tota una parcela de terrény, en el que podrien amagar-se les tropes i també per a atres coses, que ara no puc adelantar-vos. Les aranyes també teixiren quantitàt de filasses i les deixaren en amagatalls, per a fer-les servir mes avant... Moltes operacions, per a que quedaren mes en secrét, es realisaven per la nit, aprofitant la llum dels cuquets de llum o lluernes. Les abelles, també colaboraven preparant abundants bresques de mel, per tal de tindre avituallament, si la batalla s'allargava. Els saltabarrancs, en nodrít batalló, es preocuparen de fer una tala de tota l'àrea, per tal de no deixar fulla verda o quemenjar que poguera aprofitar l'enemíc, baix pretéxt de «deixar net el camp», en definitiva, que en el bandol del grill, tot era orde, trebàll i astúcia.

El lleó Bon-llom, suficient i cregút, tan sols es preocupava de que les seues tropes demostraren son poderíu, fent alguna que atra carrera, alardejant i fent pols i remolí, pero sense mes. Volia que es presentaren ben llustrosos, ordenats i formats, per tal de que poguera presumir. Ell, particularment es passava el temps pentinant-se el cabell, en lloc d'esmolar-se les ungles, com seria mes positíu i sols reparava en la treballosa tasca de distracció que tenien encomanada el cucs de seda, embolicant rícament en la seua preciosa bava, uns ar-

bres del cercol del camp, mentrestant els seus companyers d'armes s'ocupaven de missions mes concretes, com hem vist abàns.

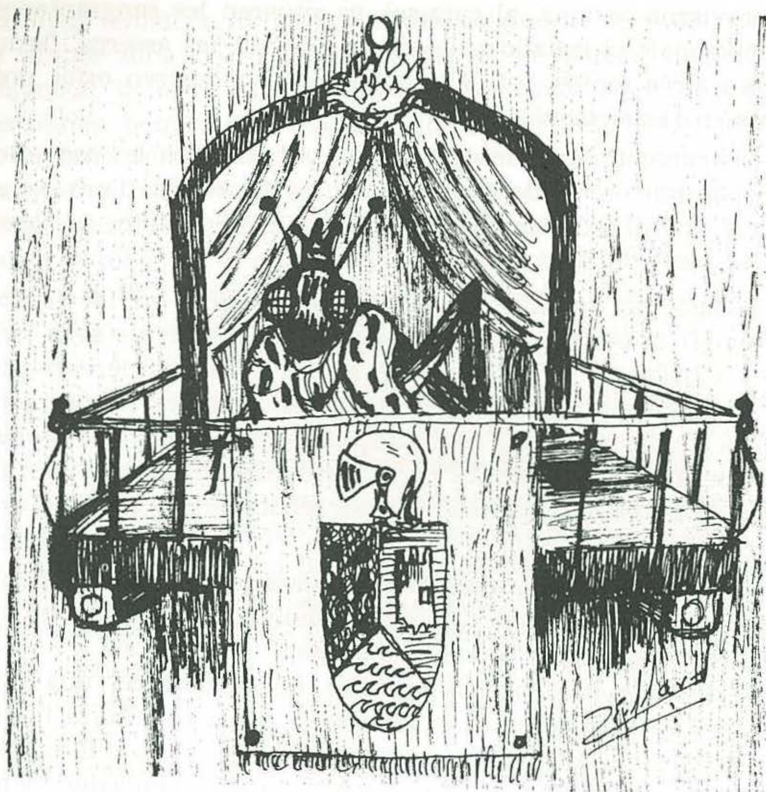
I... ¡per fí!... ¡arribà el dia! Era l'hora senyalada. Fins aquéll moment, tots els animals estaven en trafec continuàt. En una improvisada tribuna, al cara-sol, es situaren les sangrantanes; excepcionals espectadors de tota la tràpula, les asserps, fardachos i atres reptils, tots ells imparcials, vullgueren estar presents en l'espectacul.

Els caragols, montaren les pròpies «rulots» en les esquenes i disposaren un particular «camping» a la frescor d'uns orms, fora de períll. Allí també s'acomodaren les granotes curioses, de les fonts de Sant Vicent.

L'àliga, de família reàl, hauria de presidir en la tribuna d'honor i estovant les amples ales, disposà que als seus voltants s'ajocaren els pardalots del sequit i amigots de correries de caça, soliguers, falcons i brufols. A la dreta, forçósament deuria d'estar el notari de la disputa, el mussòl. Fent els bufons del quadro, els tetrics corps, presentien golosos el carnús i alguna gralla escandalosa, armava rebombori escarnint a uns i atres.

En atres tribunes, mes avàll, estava lo que diriem poble pla. Els familiars cheus o teulains, cholvits, paixerells, turcassos, bacorers, garces i atres aus de pau, tots disposts a no pedre's punt de fet tan trascendentàl, conceptuàt per uns com una broma i per atres com allò en lo que es definiria la supervivència, el regnàt dels animals, etc., etc. D'aquella batalla a tota ultrança hauria d'eixir forçósament un vencedor victoríos, mentres que l'atre bandol resultaria vençút... hauria molts, morts, sense reméi, com manen les lleis d'armes...

El grill pensava tranquíl, pero sério, en la seua trinchera situada estratègicament en un turó i cavilava que molts dels seus pedrien la vida... pero... la victòria finàl era seua.

El titul de rei li pertoca al grill, guanyàt en forta brega.

El lleó, sols pensava fanfarró, en com podria presumir i lluïr la melena pentinada...

En tant punt com la ralla del sol arribà a lo que s'anomena la Penya del Sol, per senyalar, precísament les dotze de sol, el tafanér lleó, volent fer una demostració de força, feu entrar al camp una forta esquadra de cavalls. Ben equipats i ordenats, es posaren en marcha, a trot segur, no mes veren alçar-se la ma del lleó, qui pensava que, al vore tan gran tropéll, tremolosos de caure baix de les potes, foguirien els enemics per por a ser chafigats, pero... qué equivocats estaven tots...

Ciripicotíll, donant un fort crit d'alerta, llançà un escarót d'aguerrides avespes, fibló en ristre a per ells... Entrà en contacte aviació i cavalleria... hi hagué la primera escaramussa i els cavalls escomençaren per pedre la formació i la compostura. Només sentiren els agullons en el llom, es posaren a repartir parells de coces i renillant desbocats, botejaven i bufaven acovardats... les avespes, en esquadrilla tornaven a replegar-se per a fer una passada en picàt i pronosticant com podria acabar-se tot allò... per lo que el lleó, nerviós, ràpidament, donà orde de tocar generala a totes les forces per a que entraren a l'atàc...

La rèqua de rucs, les cabres cornudes, els bous disposts a empitonar a qualsevòl, una arjama de gossos rabiosos lladrava presentint el períll de la refrega, els gats alçaven els lloms i traent les ungles, soltaven forts ¡marramiaaauuu!, els llops ahucant... i tots entraren en el camp de batalla. Les raboses, mes guilopes, s'anaven amagant... per evitar la mort certa, recelant-se lo que podria passar i... ¡passà! Mentrimentes la força de refrésc s'enjuntà al ferits cavalls, les formigues avançaren, eixint de baix terra en els soterranis... els alacrans prengueren posició en el lloc previst d'antemà, seguint el pla establít per l'estàt major... mentres l'aviació, ben calenteta, al sol, preparava els motors armant un bon rebombori...

Es desplegà tota l'aviació, encapçalada per la valenta esquadrilla d'avespes, seguida d'abelles «kamikace» mosquits armats, etc., etc., mentrimentes, a una senyàl convinguda, un batalló d'abegots i chicharres, escomençaren a fer remor com saben, fent creure als animals patuts que tota la Creació els anava a caure damunt, per lo que, precipitàdament, posaren tots els sentits en fogir, picant sola i anant a parar, precísament, segóns l'estratègia grillera, al terrèny socavàt... allí esperaven els alacrans d'infanteria, la bayoneta incorporada -el fissó o esteveta- i en alt... per lo que pronte les feren servir, una volta que els animals anaven estacant-se en els clots, mentres les mosques s'apegaven baix les coes, les caparres a les orelles, chuplaven la sanc, els mosquits atacaven als nassos... les bèsties estaven esbalaïdes, ya que per acabar-ho d'arreglar, creant un climax de terror, les palometes pacífiques i els pesats saltabarrancs, sobrevolaren l'àrea tapant el sol... i les aranyes aprofitaren per a traure les amagades filasses teixides i tirar-les per damunt, per a que no pogueren moure's...

Ya podéu imaginar-vos la tragèdia... el bandol del lleó estava perdút... les puces i polls, es menjaven a millars als gats i gossos... les raboses que no havien fogít, lladraven ¡al cau!, ¡al cau...!, els llops, desesperats mossegaven als mateixos amics... els bous clavaven la cornamenta en lo primér que entropessaven... cabres, burros i tots, es feen mal uns a atres, restant per terra morts i ferits de les mateixes embestides pròpies... alló era com un caos indescriptible i els que pogueren fogir de la trampa mortál, encapçalats pel lleó que al vore-se-les negres pegà a fogir el primér, als quatre peus, corregueren fins als cingles de Chulilla, tirant-se de cap al Túria, lliurant-los l'aigua d'una mort certa perseguít per l'implacable enemíc...

A la vista de tot lo referít, demostrada la superioritàt i realea del grill, Ciripicotíll organisà una festa i convidà a sopar a tot lo mon. Llogà als pardals músics i organisaren una velada,

al llarc de la qual pogué cantar la seua cançò predilecta... RIC... RIC... RIC..., al temps que els convidats anaven chuplant-se els dits de la dolça mel de les bresques...

¿Sabeu ara amiguets, quí es el rei dels animals? Cértament, el grill, es el rei dels insectes... pero també hi han atres reis. L'àliga, es la reina de les aus... i el lleó, a pesar de la derrota del pla de l'Arc, també es el rei de la selva... i es que cadascú es destre i domina en el seu sector d'animals. Hauràs vist, si has seguít llegint, que el tamàny, la força física o res que puga suposar-se poderós a simple vista, no pot despreciar a coses menudes o insignificants, per lo que has de traure en consequència, que ningún enemíc es menút, per ridicul que siga el seu tamàny o figura.

al llarg de la qual [illegible] la seva [illegible] predilecta [illegible]

[illegible] el [illegible] que els [illegible]

[illegible] de la [illegible]

[illegible]

[illegible] de les [illegible]

[illegible]

[illegible] i [illegible]

[illegible]

INDEX